

**ЮВІЛЕЙ
НАОМА:
ШЛЯХИ
РОЗВИТКУ
УКРАЇНСЬКОГО
МИСТЕЦТВО-
ЗНАВСТВА**

До 130-
річчя від дня
народження
Георгія
Нарбута

**Тези
і матеріали
доповідей
Всеукраїнської
наукової конференції
молодих науковців,
аспірантів і студентів
22 квітня 2016 року**

Вивчення живопису Володимирського собору у контексті стилістики пізнього академізму сприяє поглибленню розуміння мистецьких процесів, що відбувалися через переосмислення національних традицій та європейського досвіду в російському художньому середовищі на зламі XIX–XX століть.

Дмитренко Наталія Віталіївна, студентка IV курсу ФТІМ НАОМА, ст. науков. співробітник наукового відділу графіки НММ ім. Богдана та Варвари Ханенків (науков. керів. Л. С. Міляєва)

Реконструкція діадеми з с. Сахнівка Черкаської області з колекції Музею історичних коштовностей України

Ключові слова: діадема, перегородчасті емалі, реконструкція, «Вознесіння Александра Македонського на небо», МІКУ, НММБВХ.

Одним з художніх творів колекції МІКУ є діадема з с. Сахнівка Черкаської області зі сценою «Вознесіння Александра Македонського на небо», датована XII ст. (№ ДМ – 1783). Походить діадема з колекції НММБВХ та була придбана Б. І. Ханенком (№ 2765).

Діадему виконано в техніці тиснення та перегородчастої емалі. Складається вона з дев'яти золотих пластин: семи кіютоподібних щитків та двох трапецієподібних. На центральному щитку розміщено сцену «Вознесіння Александра Македонського на небо», решту частин головного убору доповнюють композиції сцен опилення рослин, чотирипелюсткові квіти, закомпоновані в коло, пагони та геометричні орнаменти у вигляді прямокутників, квадратів та крапок.

Для здійснення реконструкції діадеми спочатку було розглянуто запропонований в 1988 р. варіант Б. А. Рибаківа. Поділяючи думку дослідника, ми висуваємо нове припущення щодо питання її реконструкції, яке ґрунтується на простеженні фактів, викладених в 1902 р. у періодичному виданні «Древности Приднепровья», де згадуються втрачені елементи діадеми, які суттєво змінюють її вигляд, а саме: перламутрові хрестики, намистини з граната, онікса та янтарю. На жаль, їхня кількість невідома.

Розглянута діадема з «Деїсусом», знайдена в м. Києві на території садиби Гребеновського в 1899 р. та датована XIII ст. з колекції Держаного Російського музею в Санкт-Петербурзі нагадує більш ранню за виконанням Сахнівську діадему: за формою кіютоподібних щитків, однаковою кількістю елементів та трапецієподібною формою останніх бокових частин, але використанням зо-

всім різних сюжетів. На діадемі з «Деїсусом» збереглися підвіски у вигляді золотих хрестоподібних квадрифоліїв із перегородчастою емаллю, які закріплено на кожному з кіотоподібних щитків. Кожен з них вертикально фланкують по дві перлини. Низка вищезазначених квадрифоліїв чергується із золотими підвісками у формі витягнутих крапель з перлинами. Ми, зі свого боку, можемо висунути припущення, що втрачені перламутрові хрести, намистини з граната, онікса та янтарю з Сахнівської діадери, ймовірно, розташовувалися за схожим принципом – під кожним з кріплень на щитках.

Дмитренко Нікіта Олександрович, аспірант кафедри ТІМ НАОМА
(наук. керів. В. І. Петрашик)

Твори образотворчого мистецтва з колекції графів Браницьких у фондах Білоцерківського краєзнавчого музею. До питання атрибуції та колекційної приналежності творів

Ключові слова: Браницькі, колекція, БКМ, опис, атрибуція.

Колекція творів образотворчого мистецтва, що була зібрана родом графів Браницьких герба Корчак належить до числа найбільших та найцінніших зібрань на теренах України з кінця XVIII до початку XX ст.

Незважаючи на те, що Браницькі володіли розкішними мастками у столиці Росії Петербурзі, у Польщі та Франції, але саме в Україні (у головній резиденції родини в Білій Церкві), за історичними свідченнями, знаходилася основна частина художніх цінностей графів. У нашому розпорядженні є лише два документи, що збереглися у фондах Білоцерківського краєзнавчого музею: «Книга обліку БКМ 1924–1930 рр.» та «Опис придбань в галузі мистецтва Білоцерківського музею старожитностей від 1 червня 1925 р.». Всього описано 74 художні твори, і лише у семи випадках вказані автори. Опис було складено працівниками, в яких відсутня фахова мистецтвознавча підготовка, наукова цінність складених документів не може бути беззаперечною. Однак, зіставлення цих документів з історичними відомостями про життя родини графів Браницьких дозволяють побудувати ґрунтовне припущення щодо того, якою ж була ця видатна колекція за жанрами, мистецькими школами, колом авторів. Переважна більшість колекції – це портрети живописні (переважають) і скульптурні. Описано 27 портретів, що на той час збереглися та перебували у Білій Церкві. Серед авторів, що виконували замовлення Браницьких, були: Іоганн Баптіст Лампі старший, Петро Федорович Соколов, Річард Бромптон, Йозеф-